

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Parallela Geographiae Veteris Et Novae

Briet, Philippe

Parisiis, 1648

Cap. I. De Europa veteri.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13147

apud veteresprehendimus) & ad eas reuocamus grandiores regiones in quas vulgò Europa olim diuidebatur. Sed vt res distinctiùs progrediatur, & eâ methodo ad docendum accommodatissimâ, quâ à genere ad species, à communibus ad singularia proceditur, antequam de partibus Europæ singulatim dicamus, aliquid in vniuersum de totâ Europâ prælibemus.

LIBER PRIMVS.

De Europa in communi.

QVÆRIMVS de Europâ, siue Antiquâ, siue Recentiore; *Primò* nomen; *Secundò* quantitatem; *Tertiò* qualitatem; *Quartò* linguas; *Quintò* denique diuisionem.

CAPVT PRIMVM.

De Europa veteri.§. 1. *De nominibus Europæ.*

VM magna pars Europæ ad Iapheti sortem pertinuerit, ideo recentiores quidam suspicati sunt olim dictam fuisse IAPETIAM; sic Ortelius, Maginus, Merula, & cæteri qui ab iis proposita excerpserunt: sed de eo statuant sapientes.

Alterum, Europæ nomen legitur apud Theocritum vbi regio hæc TYRIA dicitur, per Metalepsim à puellâ de quâ mox.

Tertium GALATIA, sic Diod. Sic. lib. 5. Bibliot. apud quem magna pars Europæ Galatis tribuitur. Cùm enim maximam eius partem distribuisset Celtis & Galatis concludit, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πάντα τὰ ἔθνη συλλήθον μὲν ἀρροσηρέα περιλαμβάνουσιν ὀνομάζοντες Γαλάτας πάντας. Eam coniecturam confirmat Solinus cap. 26. vbi notat mare Mediterraneum toti Europæ affusum *Gallicum* dici.

Quartum, CELTICA cuius nominis disertè meminit Ptolemaeus lib. 2. non Geogr. vt vulgò citatur, sed *operis Quadrupartiti*. Quomodo autem Celtæ sparsi sint per totam Europam probatum leges apud Ortelium in aduersâ parte Europæ Antiquæ, & Cluverium lib. 2. Ger. Ant. cap. 2. & sequentibus.

Quintum, EVROPA Græcis Εὐρώπη, & Εὐρωπαϊά, quod nomen habet, vel ab Europâ Tyriâ per Iouem raptâ, vel ab Europeo Rege vt aiunt Trogus, & Tzetzes in Lycophro: qui fortè Sicyoniorum Rex fuit cuius meminere Pausanias, & Eusebius. Festus dictam ait à pulchritudine regionis, videlicet quasi nomen pulcherrimæ virginis regionem *Εὐραλί* optimè exprimat. Cætera autem quæ à Goropio huc inuehuntur, hominem otiosum sapiunt.

§. 2. De quantitate Europæ veteris.

NON hic loquor de eius Figurâ quam Strabo *πολυχημοσάτην πάντων* appellat: neque de eius comparatione cum Dracone cuius caput *Hispania*, collum *Gallia*, alas expansas *Cymbrica Chersonesus*, & *Italia* effingant: id enim apud Strabonem vulgò citatum non memini me legere. Tantùm hîc considerabo eius extensionem penes longitudinem & latitudinem.

LONGITVDO *Herodoto* est *Asiæ* & *Africæ* similis. *Straboni* paulò minùs triginta millibus Stadiorum: *Plinio* octuagies quater centies & quatuordecim millium passuum: *Ptolemæo* quadraginta octo graduum maioris circuli, hoc est viginti quatuor millium Stadiorum.

LATITVDO *Straboni* est quatuordecim millium & centum Stadiorum: *Plinio* decies sexies, & octodecim millium passuum: *Ptolemæo* denique 28. graduum, hoc est quatuordecim millium Stadiorum.

§. 3. De qualitate veteris Europæ.

DE QUALITATE huius regionis inuenio antiquos quatuor insigniora notasse.

PRIMUM, *inter mundi partes omnes saluberrimam esse*. Ita Varro lib. 1. de re Rusticâ, quam idè anteponit *Asiæ*, quia Europa in *Borcâ* magis vergit, quæ Mundi pars est salubrior. Huius quo-

que salubritatis argumentum est multitudo incolarum, quare à Strabone libro 2. Σύμπασι δίκησιμος dicitur *omni in parte habitabilis.*

SECUNDVM, omnibus ad vitam necessariis abundare: sic Herodotus in Melpomene, sic Varro supra laudatus, sic Strabo; Qui addit, & vicinis regionibus communicare bona sua, iisque tantum indigere, quibus qui carent non minus commodè viuunt, quàm qui eis abundant; quibus verbis intelligit *Thymiamata, Gemmas, & alia eiusmodi, quæ hominum cupiditas fecit preciosa.*

TERTIVM, eius incolas supra reliquos excellere: Primò quia *Eruditissimi;* Inde Manilius de Europâ sic canit lib. 4.

*Maxima terra uiris & facundissima doctis
urbibus.*

Quod si Aristoteles in Politicis appellauit Europæorum ἔθνη νοίας εὐδαιμοναὶ καὶ τέχνης, id dixit quia Europæos à Græcis seiuunxit; & eius dictum postmodum Romani refutauerunt. *Secundo*, quia *Fortissimi;* Strabo lib. 2. Europæorum τὸ γένος μάχιμον, καὶ ἀνδρικόον vocat, *bellicosum & generosum:* Philosophus 7. de Rep. cap. 7. notat hęc gentes esse animi & fortitudinis plenas ἔθνη θυμῷ πλήρη: Strabo Europam πρὸς ἀρετῶν ἀνδρῶν εὐφροσύνην feracissimam hominum fortium. *Tertiò*, quia *magni Politici;* ita Strabo obseruat gentes Europæ Barbaras per Romanos, & Græcos ad mansuetiorem cultum reuocatas esse: itémque pugnaces Europæ gentes in pace contineri industriâ primùm Græcorum, deinde Macedonum, denique Romanorum; ideóque esse Europam πρὸς εἰρήνην, καὶ πρὸς πόλεμον ἀποταρκεσάτω ad pacem, & ad bellum sibi sufficientem; & Philosophus 7. de Rep. Græcos vocat τὸ γένος βέλπειρα πολιτευόμενον *gentem imprimis Politicam:* quod si ibidem Europæos dixit, ἔθνη ἀπαλίπτωτα, καὶ τῶν πλείστον ἀρχῶν οὐ δυνάμενα *populos parum Politicos, neque idoneos ad imperandum vicinis suis,* quò hæc spectent supra inuimus, cùm egimus de doctrinâ.

QUARTVM *Electrum, seu Succinum, & Glessum* vulgò l'Ambre in una Europâ reperiri: quod quidem colligitur in Sinu *Cadano* apud *Æstios* populos: quo in tractu reperitur quoque fluuius *Eridanus* in *Vistulam* cadens, vt dicemus in *Sarmatiâ.*

§. 4. De limitibus veteris Europæ.

LIMITES Europæ considerantur penes quatuor mundi Cardi-

nes; quod etiam seruatur in finibus omnium regionum assignandis.

A SEPTENTRIONE eluitur etiam secundum Antiquos, Strabonem, Plinium, Melam, & Stephanum *Oceano Septentrionali*: de quo in erroribus veterum. Herodotus autem lib. 4. de eo dubitauit.

AB OCCIDENTE habet *Oceanum Occidentalem*, & præterea partem Arctoi, quem Britannicum aliter dicimus.

A MERIDIE *parte Mediterranei maris* verberatur, vbi inuenimus Maria Sardotum, Tuscum, Adriaticum, seu Aufonium cum faucibus Interni maris, seu Fretu Gaditano.

AB ORIENTE denique dispescitur ab Asiâ parte *Mediterranei maris*, quam *Aegeum mare* nominant, Hellesponto, Propontide, Bosphoro Thracio, & Ponto Euxino; de reliquis limitibus versus Septentrionem difficultas maior, & video auctores in quinque sententias esse distractos.

Prima est Herodoti, Dionysij Afri, & aliquot innominatorum, quorum meminit Eustathius, qui credebant limitem Orientalem Europæ esse *infusionem maris Septentrionalis in Caspium*. In quam opinionem eos quoque pertrahes, qui Isthmo inter Caspium, & Euxinum interiecto Asiam, & Europam separauere.

Secunda est eorum qui Phasim Fl. terminum Europæ statuunt. Sic auctor de mundo malè creditus Aristoteles, Herodotus in Melpomene, Procopius lib. 6. *Ædif.* in quam adducendus quoque Gallus, qui de Hypani Fl. Scythiæ apud Vibium sequestrum, ita cecinit

Vno tellures diuidit amne duas.

Certum enim est ex Plutarcho lib. de Fluminibus Phasim Fl. alio nomine Hypanim dictum esse.

Tertia Danubium Fl. limitem Orientalem Europæ putat; ita Seneca lib. 4. *Nat. quæst.* quæ tamen ad sequentem commodè trahi potest. Nam obseruat Acron in Horatium, Tanaïm dictum esse Danubium quod non improbat Ortelius. Certè Acroni fauere videtur Isidorus *Orig. lib. 17. cap. 9.* qui dum loquitur de Rheubarbaro, ait illud in solo Barbarico trans Danubium nasci; at liquet etiam hodie colligi ad Fl. Volgam, qui Fl. proximè sequitur Tanaïm.

Quarta Ponto Euxino addit Bosphorum Cymmerium, paludem Mæotida, & totum Fluium Tanaïm ad fontes cum lineâ ab

iiis

his fontibus in Septentrionem protractâ. Ita veteres penè omnes Herodotus lib. 4. Strabo lib. 2. & 11. Plinius in proœm. lib. 3. Æthicus, & alij quos recensere piget.

Quinta assumit tantum partem Tanaïs, & huic addit lineam ad Fl. Rha, hodie *Volgam*, & hinc lineam aliam ad Fl. Carabycem hodie multis Oby, & totum hunc Fluvium ad ostia supra insulam Elixonam quam plerique putant *Nouam Zemblam*. Eam opinionem asserere nituntur Plinio Ortelius, & Philippus Cluuerius lib. 1. Antiq. Germ. cap. 1. vbi tribus hisce innititur rationibus. 1. Celtica eadem est cum Europâ, at Plinius lib. 6. cap. 13. Litarmim Pro. & fluvium Carambycem assignat limitem Celticæ, hic fluvius est hodie *Oby*, quia ex Stephano supra Carambycem est insula Elixona parvis cû Siciliâ magnitudinis, hic nulla præter *Nouam Zemblam* ferè incumbentem ostio fluuij Obij. Præterea ex Plinio ad Fl. Carambycem lassata cùm siderum vi Riphæorum montium deficiunt iugas, at Riphæi montes hodie Russis dicuntur *Kameny Poyas*, qui ferè ad ostia Obij Fl. desinunt, igitur Carambyce Fl. est Obius. Ad hæc egredientibus ex Asiâ illico transcenduntur Riphæi montes ex eodem Plinio, quod stare non potest, nisi ad Obium Europa extendatur.

Quid de hac opinione extrema statuerem diu multumque deliberaui. Tandem re diligentius excussâ à communi sententia non iudicaui esse recedendum; ideòque putavi Carambycem Fl. esse *Duinam Fl.* in cuius ferè ostio sita est vrbs S. Michaëlis Archangeli, ad quam vulgò finitur linea à fontibus Tanaïs in Septentrionem à veteribus protracta. Ratio est, quia Antiqui constantissimè Tanaïm dixere limitem Europæ, ita Strabo lib. 11. Plinius lib. 3. & alij supra laudati, qui omnes improprie locuti essent, si minima eius Fluminis portio Europam ab Asiâ secreuisset. Immò & Plinius lib. 4. cap. ultimo, cuius auctoritate maximè pugnat Cluuerius, stat à nobis: dum enim Europam in longitudinem exporrigit, eam statuit à Gadibus ad Tanaïm; vbi grauius errasset, si ad Obium extenderetur, & tantum spatij quod interiectum est inter Tanaïm, & Obium reseuisset. Denique quid discreta à plerisque Sarmatia in Europæam, & Asianam, si Sarmatia tota Europæa fuit?

Ad difficultatem, quam Cluuerius mouet de Riphæis montibus, respondeo veteres inconstanter admodum de eorum situ lo-

cutos fuisse, vt ipse fatetur; atque etiam Plinium ex iis effudisse Tanaïm lib. 4. cap. 12. qui situs conuenire nequit cum lapideo cingulo, seu *Kameny-Poyas*. Et Mela lib. 3. cap. 5. in Asiatico littore collocat Hyperboreos, quos tamen supra Riphæos montes extendit; quomodo ergo Hyperborei in Asiâ? De Elixona Stephani quidam non improbabiler credunt eam esse, quæ egressibus fauces Granduici sinus primùm occurrit: ea enim satis ampla est, vt veteres eius tractus ignari eam cum Siciliâ compararent: certè ad *Nouam Zemblam* nostris temporibus cognitam, nemo prudens recurret. *Lytarmis* verò Pro. vltra Europam non amandabitur, siquidem Abrahamus Ortelius aduersarius noster nomen hodie leuiter inflexum retinere putat *Kibarnes*, iuxta insulam *Vardhus*; alij probabiliùs vocant, *le Cap Orloganas* in faucibus Granduici sinus. Atque hæcenus de re satis controuersâ, neque hoc loco prætermittendâ.

§. 5. De linguis Europæ veteris.

QUATVOR olim viguisse credo in Europâ idiomatica, seu linguas, quarum cæteræ fuerunt Dialecti, Sarmaticam, Celticam, Latinam, & Græcam. Penè dixi tres, nam Dionysius Halicarnasæus sub finem lib. primi Latinam accedere putat ad Æolicam; sed homo Græcus, fortè popularibus suis in hac parte fauere voluit. Earum Synopsim tibi breuem propono de iis in singulis regionibus plura dicturus.

SARMATICA } Seu *Riphacum*, ex quâ nonnulli putant fluxisse
 } Slauicam.

CEL. } Germanica, seu *Teutonica*.

TI. } Gallica

 } Britannica

CA. } Illyrica.

LATINA } *Vetus* } Osca
 } *Nona* } Romana.

 } COMMVNIS ex omnibus conflata.

GRÆ. } ATTI- } Bæotica.

 } CA } Calcydica.

 } *ex quâ* } Pamphylia.

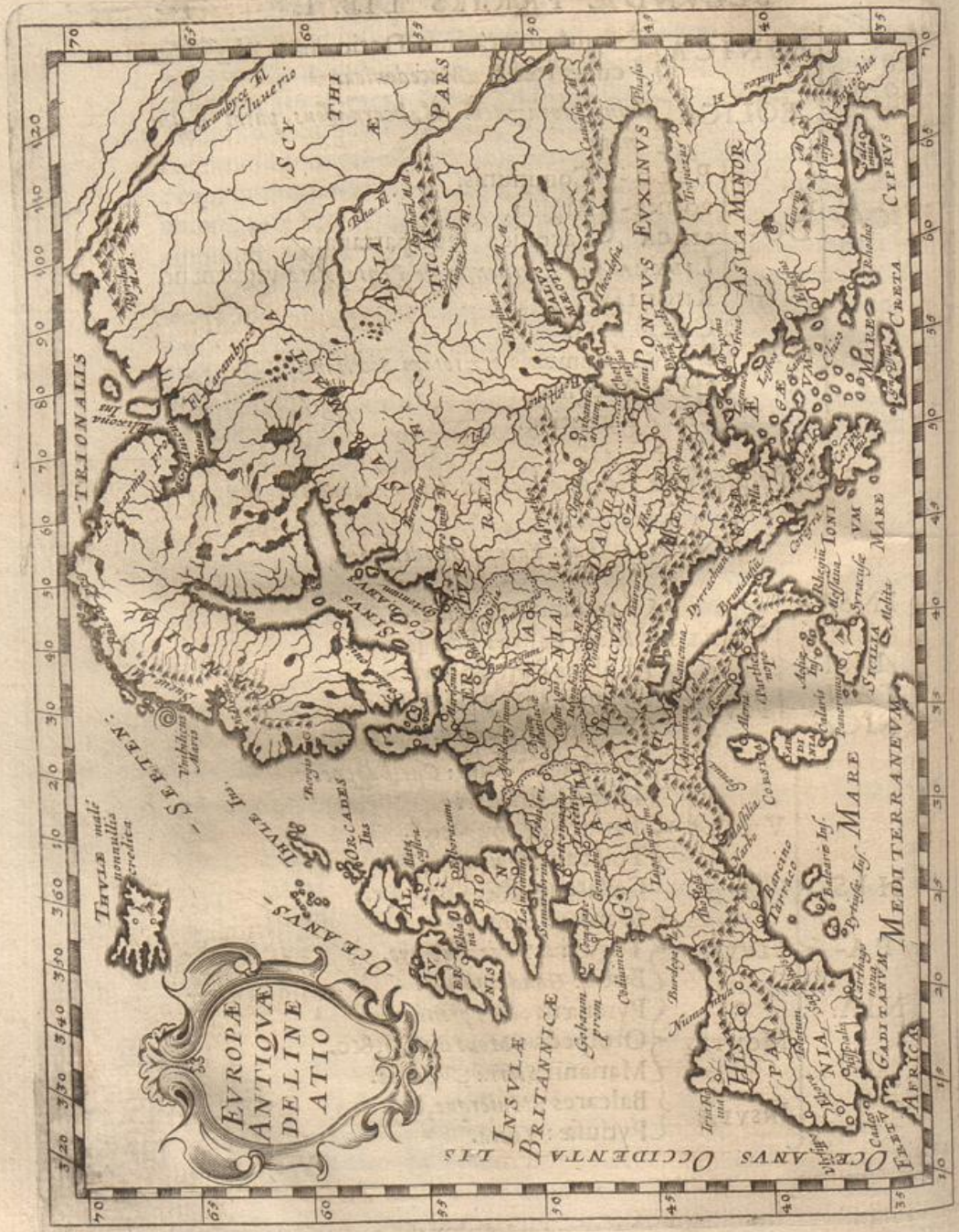
 } *enata* } Cypria.

	IONICA	{	Ex quâ mixtâ cum Dorica nata <i>Theſſalica</i> , cuius fœtus <i>Macedonica</i> .
	ÆOLICA	{	Cuius propaginem <i>Halicarnaffeus</i> putat <i>Lati-</i> <i>nam</i> .
CA.	DO-	{	PELO- } Communis.
			PONNE- } Argiua.
	SIACA	{	Laconica, seu Spartana.
	LIBYCA	{	quâ <i>Cyrenenſes</i> & <i>Pentapolita</i> vrebantur.
	RHODIA.		
	CRETENSIS.		
CA.	SI-	{	Communis per totam <i>Siciliam</i> .
			CV- } Rhegina.
			LA. } Tarentina.

§. 6. De diuifione Europa veteris in præcipuas regiones.

NVM. I. Pars Europa Occidentalis.

INSV-	{	VRBES	Londinum: <i>Londres</i> .
			Alata caſtra: <i>Edinbourg</i> .
LÆ	{	FLVVI	Eblana Portus: <i>Dublin</i> .
BRI-			Tameſis: <i>la Tamife</i> .
TAN-	{	FLVVI	Sabrina: <i>le Sauern</i> .
NICÆ.			
HIS-	{	VRBES	Carthago Noua: <i>Carthagene</i> .
			Hiſpaliſ: <i>ſeuille</i> .
			Tarraco: <i>Tarragone</i> .
			Toletum: <i>Toledo</i> .
			Cæſarauguiſta: <i>Sarragoçe</i> .
PA-	{	FLVVI	Iberus: <i>l'Ebro</i> .
			Tagus: <i>le Tage, ou Tago</i> .
			Bætis: <i>Guadalquiuir</i> .
NIA.	{	MONTES	Pyrenæus: <i>les Pyrenées</i> .
			Oroſpeda: <i>Mont d'Occa, &c.</i>
			Mariani: <i>Sierra Morena</i> .
			INSVLÆ
			Pytiufa: <i>Iuica</i> .

GAL-	LIA.	VRBES	{	Lugdunum : <i>Lion.</i>
				Treveri : <i>Treues, ou Trier.</i>
		FLV VII	{	Narbo : <i>Narbonne.</i>
				Rhodanus : <i>le Rhosne.</i>
		MONTES	{	Garumna : <i>la Garonne.</i>
				Ligeris : <i>le Loire.</i>
				Sequana : <i>la Seine.</i>
				Alpes : <i>les Alpes.</i>
				Cemenij montes : <i>les Seuennes.</i>
				Iurassus : <i>le Mont Iura, ou S. Claude.</i>

NVM. 2. Pars Europa Borealis.

GER-	MA-	NIA.	VRBES	{	Cassurgis : <i>Prague.</i>
					Aquæ Mattiacæ : <i>Marpurg.</i>
			FLV VII	{	Marionis : <i>Hambourg.</i>
					Rhenus : <i>le Rhin.</i>
			MONTES	{	Mœnus : <i>le Main.</i>
					Albis : <i>l'Elbe.</i>
			SYLVÆ	{	Odera, seu Viadrus : <i>l'Oder.</i>
					Hercynij : <i>de Boheme.</i>
			SCANDIA	{	Afciburgij : <i>de Brandebourg.</i>
					Hercynia : <i>d'Otton.</i>
			INSVLA.	{	Heluetiorum Eremus : <i>la Forest Noire.</i>
					VRBS { Bergæ : <i>Bergen-en Noruege.</i>
SAR-	MA-	TIA.	MONTES	{	MONS { Sucuo : <i>les Monts de Sucde, ou</i>
					<i>Doffrins.</i>
			VRBES	{	Theodosia : <i>Cassa.</i>
					Clepidaua : <i>Kamienick.</i>
			FLV VII	{	Vibantuarium : <i>Bar en Podolie.</i>
					Vistula : <i>la Vistula, ou le Veixel.</i>
			MONTES	{	Borysthenes : <i>le Nieper.</i>
					Tanaïs : <i>le Don.</i>
					Riphæi : <i>Kameny-Poyas.</i>

NVM. 3. Pars Europa Meridionalis.

DA.	VRBES	{	Zarnigethusa postâ Vlpia Traiana : <i>Periit.</i>
			Tomi : <i>Kiouie, quibusdam aliis, Tomisuar.</i>

CIA.	}	FLV VII	{ Ister: <i>le Danube.</i> Tibiscus: <i>le Tiffa.</i> Aluta: <i>l'Alt.</i>
		MONTES	{ Carpathus: <i>le Crapax.</i> Scodrus: <i>le Marinay.</i>
ILLY-	}	VRBES	{ Delminium: <i>Denna.</i> Iuliobona: <i>Vienne en Austriche.</i> Taurunum: <i>Belgrade.</i>
		FLV VII	{ Danubius: <i>le Danube, ou Danoue.</i> Drauus: <i>le Drave.</i> Sauus: <i>le Saue.</i>
CVM.	}	MONTES	{ Cetius: <i>Kalenberg, &c.</i> Caruancas: <i>Prenner.</i> Oera: <i>les Monts de Frioul.</i>
		VRBES	{ Byzantium: <i>Constantinople.</i> Athenæ: <i>Setines.</i> Spartha: <i>Mufithra.</i> Dyrachium: <i>Duras.</i>
GRÆ-	}	FLV VII	{ Strymon: <i>Stromona.</i> Peneus: <i>Salampria.</i> Alpheus: <i>Ropheæ.</i>
CIA.		MONTES	{ Æmus: <i>Argentaro.</i> Olympus: <i>Lacha.</i> Pyndus: <i>Messouo.</i>
	}	INSVLÆ	{ Creta: <i>Candie.</i> Eubœa: <i>Negrepont.</i> Corcyra: <i>Corfou.</i> Cyclades.
ITA-		}	VRBES
	FLV VII		{ Padus: <i>le Pô.</i> Tybris: <i>le Tybre.</i> Liris: <i>le Cariglian.</i>
LIA.	}	MONTES	{ Apenninus: <i>l'Apennin.</i> Vesuius: <i>le Mont de Somme, ou Vesue.</i>
		INSVLÆ	{ Sicilia: <i>la Sicile.</i> Syracusæ: <i>Syracuse.</i> Corfica: <i>la Corse.</i> Mariana: <i>Intercidit.</i> Sardinia: <i>la Sardaigne.</i> Calaris: <i>Caglier.</i>